

Doc. dr. sc. Šefik Kurdić

MUS'AB B. 'UMEJR, R.A., - PRVI AMBASADOR DA'VE U ISLAMU

Sažetak

Mus'ab b. 'Umjer, r.a., bio je jedan od najmarljivijih učenika Allahovog poslanika, Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Veoma rano je primio islam i u njega je utkao svu svoju fizičku i duhovnu snagu koju je posjedovao. Iako su ga roditelji maltretirali zbog njegove odanosti islamu, kroz zabranu hrane, pića i odijevanja, on je ostao stamen na putu istine i postao primjer drugim mladićima kako se bori za ideale koji nadvisuju ovodunjalučki život i životne potrebe.

Metode koje je upotrijebio u svom da'vetskom angažmanu postale su paradigma svim budućim generacijama. On je, naime, pronicljivom selekcijom preveo na islam dva ključna čovjeka u Medini i, na taj način, omogućio prelazak polovine stanovnika tog grada na islam, ali i otvorio vrata za normalan dolazak muhadžira iz idolopoklonske Mekke u ovaj grad, koji će postati nukleus iz koga će se izroditi nova, jedinstvena, neponovljiva generacija muslimana do Sudnjega dana.

Za formiranje prve islamske zajednice, vojske i države itekako je doprinio ovaj prvi ambasador da've u islamu, kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao da poučava prve muslimane Medine učenju Kur'ana i temeljnim postulatima islama.

Analizirajući njegove perfektne metode, savladane u Poslanikovoju, sallallahu 'alejhi ve sellem, školi uveliko će doprinijeti nama da pokušamo na sličan način drugima predstaviti i približiti islam i afirmirati ga na način koji će postati blizak i prihvatljiv onima koji za istinom žude i žele je, jednoga dana, spoznati.

* * *

Ashabi Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, posebnu pažnju su poklanjali da'vi i da'vetskom angažiranju. Čitajući njihove biografije primjećuje se da su svaki slobodan trenutak svoga života obilato koristili da drugima prenesu ono što su duboko osjećali u dubini svoga bića i u srži svojih kostiju. Željeli su sreću i duhovno zadovoljstvo koje su osjećali podijeliti sa drugima. Upravo ta nesebičnost i briga za drugima i pokušaj da ih izbavi iz zablude bili su i ostali njihova konstantna opsesija.

Druženje sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i svakodnevni kružoci sa njim, iznjedrili su izuzetnu generaciju da'ija, koja će svojim metodama savladanim u Vjerovjesnikovoj, sallallahu 'alejhi ve sellem, školi, uveliko doprinijeti da se islam izuzetno brzo proširi i da temeljito izmijeni način života ograđenog broja ljudi. Treba znati da se njihovo djelovanje nije zadržalo samo unutar granica Mekke. Njihov da'vetski angažman bio je primijetan van granica ovog grada i prije Hidžre.

Jedan od prvih da'ija među ashabima koji je djelovao van Mekke i prije Hidžre bio je, svakako, Mus'ab b. 'Umjer, r.a. Budući da je upravo on, Allahovom milošću i dobrotom, postigao zavidne rezultate i da je za vrlo kratko vrijeme svog da'vetskog djelovanja uspio prevesti na islam skoro polovinu stanovnika Medine, tadašnjeg Jesriba, smatramo neophodnim analiziranje njegovih metoda koje je koristio i koje su polučile takav briljantan rezultat. Pažljivo analiziranje njegovog angažmana u Medini otkrit će nam izuzetnu pronicljivost i vanrednu mudrost ovog vrsnog da'ije i biti jasan putokaz na našem da'vetskom putu.

Ko je bio Mus'ab b. 'Umejr, r.a.?

Mus'ab b. 'Umejr b. Hašim b. 'Abdi Menaf b. 'Abdi-d-dar b. Kusajj b. Kilab el-Bedri el-Kureši el-'Abderi rođen je u Mekki. Islam je primio veoma rano i to je držao u tajnosti. Kada su roditelji saznali za njegov prelazak na islam, mučili su ga na razne načine, čak su mu zabranjivali jelo i piće, nadajući se da će se vratiti u idolopokloničku vjeru. On je sva zlostavljanja na dostojanstven način izdržao.

Kada su muslimani učinili prvu hidžru u Abesiniji i Mus'ab, r.a., je bio s njima. Nakon povratka iz Abesinije, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ga je poslao grupi muslimana iz Medine, koji su bili učesnici prvog sastanka na Akabi, kako bi ih

poučavao temeljnim propisima vjere i učenju Kur'ana. Ovo je Poslanik islama, sallallahu 'alejhi ve sellem, očito je, učinio iz dva razloga. Prvo, Mus'ab, r.a., je bio jedan od najmarljivijih Vjerovjesnikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, učenika, koji je postao izuzetan znalac iz domena Kur'ana, hadisa i fikha, pa je mogao itekako pomoći novopridošlima u islam u Medini, i drugo, suočavao se sa nesnošljivim iskušenjima od mekkanskih idolopoklonika, a posebno svojih roditelja, koji su ga na svaki način nastojali poniziti, sve dok ne ostavi vjeru, koja je duboko prodrila u njegovo biće, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, želio udaljiti iz te sredine i sačuvati od još težih iskušenja.

Imam Buhari navodi predaju El-Bera'a b. 'Aziba, r.a., u kojoj se navodi da su Mus'ab b. 'Umejr i Ibn Ummi Maktum, r.a., bili prvi od ashaba koji su iz Mekke došli u Medinu.¹

Mus'ab, r.a., je učestvovao u Bici na Bedru, kojom prilikom je bio počašćen od strane Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da nosi bijelu zastavu tokom cijele borbe i da pokaže svoju istinsku hrabrost. U Bici na Uhudu je, također, bio počašćen da nosi zastavu islama. U jeku borbe idolopoklonici su mu odsjekli sabljom desnu ruku, a on je zastavu preuzeo u lijevu, pa kada su mu odjekli i lijevu ruku, on je sa ostacima tih ruku nosio bajrak islama, dok nije pao kao šehid i ukopan zajedno sa Hamzom, r.a., Vjerovjesnikovim, sallallahu 'alejhi ve sellem, amidžom.

Ibn Ishak tvrdi da je Mus'ab, r.a., imao nešto preko četrdeset godina kada je pao kao šehid na Uhudu.²

Njegovo da'vetsko angažiranje

Mus'ab b. 'Umejr, r.a., je, došavši u Medinu, odsjeo kod Es'ad b. Zurare, r.a., čovjeka koji je prvi od Medinjana primio islam, bio učesnik i prve i druge prisege na 'Akabi i osoba koja je prva dala prisegu Allahovom poslaniku, Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve

¹ Ovaj hadis bilježi Buhari u *Suhū*: 63 – Kitabu menakibi-l-ensar, 46 – Babu makdemi-n-Nebijji, sallallahu 'alejhi ve sellem, ve ashabihi-l-Medinete, hadis br. 3924.

² Vidi njegovu biografiju: Ibn Hišam, *Es-Siretu-n-nebevijjetu*, 3/36; Ibn 'Abdu-l-Berr, *El-Isti'ab fi esmai-l-ashab*, 3/469-470; Ez-Zehebi, *Sijeru a' lami-n-nubela'*, 1/145-150; Ibnu-l-Kajjim, *Zadul-me'ad*, 3/46-48, 172, 195 i 197; Ibn Hadžer, *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe*, 3/421-422; Muhammed Jusuf el-Kandehlevi, *Hajatu-s-sahabe*, 1/301 i dr. Abdurrahman Ra'fat el-Baša, *Iz života ashaba*, str. 388-392.

sellem.³ Upravo uz njegovu pomoć, Mus'ab, r.a., je otpočeo svoju da'vetsku misiju. Naime, njegov zadatak je bio, kako mu je Poslanik islama, sallallahu 'alejhi ve sellem, i savjetovao da poučava konvertite islamu, učenju Kur'ana i osnovnim postulatima islama.⁴

Mus'ab, r.a., zajedno sa svojim domaćinom Es'adom, r.a., odlazi do jednog poznatog medinskog bunara, gdje su se, po običaju, ljudi i okupljali a posebno omladina, želeći susresti i okupiti navopridošle Medinjane u islam i poučiti ih Kur'anu i temeljnim principima islama. Budući da je to bilo javno mjesto, pored muslimana, tu su se okupljali i drugi, što je omogućilo Mus'abu, r.a., da djeluje i na njih. Tu su se, uz ostale Medinjane, našla i dvojica prvaka naroda Benu 'Abdi-l-Ešhel, koji su posebno zanimali Mus'aba, r.a., jer bi njihovim, eventualnim, prelaskom na islam otvorili sasvim nove horizonte djelovanja i omogućili daleko lakši pristup ostalim ljudima tog područja.

Budući da će ovaj susret Mus'aba, r.a., sa dvojicom prvaka Benu 'Abdi-l-Ešhela uveliko izmijeniti sliku Medine i otvoriti vrata Hidžre, izložiti ćemo ga, onako kako ga navode historičari u svojim djelima, a nakon toga ga analizirati, kako bi našim generacijama bio putokaz u nastojanjima da se da'vetski angažiramo i uspijemo u svojoj misiji.

Primijetivši da Mus'ab, r.a., djeluje na omladinu kod navedenog bunara, Sa'd b. Mu'az⁵ i Usejd b. Hudajr,⁶ prvaci iz

³ Njegovo puno ime je Es'ad b. Zurare b. 'Ades b. 'Ubejd b. Sa'lebe Ebu Umame el-Ensari el-Hazredži en-Nedždždari. Za njega se tvrdi da je prvi ashab koji je preselio na Ahiret nakon Hidžre i da je prva osoba kojoj je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao dženazu-namaz. Njegova dženaza je bila sedmi mjeseci nakon Hidžre. (Vidi opširniju biografiju: Ibn 'Abdi-l-Berr, *El-Isti'ab fi esmai-l-ashab*, 1/82-84; Ez-Zehabi, *Sijeru a'lami-n-nubela'*, 1/299-304 i Ibn Hadžer, *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe*, 1/34-35).

⁴ Vidi o tome: Ibn Hišam, *Poslanikov životopis*, str. 87. i El-Mubarekfuri, *Er-Rehiku-l-mahtum*, str. 144.

⁵ Sa'd b. Mu'az b. en-Nu'man b. Imru-l-Kajs b. Zejd b. 'Abdi-l-Ešhel el-Ensari el-Ešheli, prvak poznatog medinskog plemena Evs. Učestvovao je u Bici na Bedru, Uhudu i Handeku. Umro je 5. god. po Hidžri, mjesec dana nakon Bitke na Hendeku od posljedica ranjavanja strijelom u toj bici. Kakva je Sa'dova, r.a., pozicija u islamu najbolje će ilustrirati hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. U prvom, kojeg bilježe Buhari i Muslim u svojim *sahihima*; Tirmizi i Ibn Madže u svojim *sunenima*; Ahmed u *Musnedu* i En-Nesai u *Fadailu-s-sahabe*, El-Bera' b. 'Azib, r.a., prenosi: "Vjerovjesniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, je poklonjen svileni ogrtač, kojeg su dodirivali ashabi i divili se njegovoj mehkoći i kvalitetu! Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ih je upitao: "Zar se divite ovoj

naroda Benu 'Abdi-l-Ešhel, ozbiljno se zabrinu i žestoko naljute. Sa'd se obrati Usejdu, rekavši mu: «*Otiđi onoj dvojici ljudi, koji du došli da zaglupljuju našu omladinu, otjeraj ih i zabrani im da im se približavaju! Ja bih to učinio, ali mi je neugodno, s obzirom da je Es'ad b. Zurare moj tečić!*». Usejd je prihvatio Sa'dov savjet i otišao je do bunara, gdje je bila omladina okupljena oko Mus'aba i Es'ada, r.a.

Es'ad, r.a., primijetivši Usejda kako im prilazi, predložio je Mus'abu, r.a., sljedeće: «*Ovaj je prvak i autoritet svog naroda. Angažiraj se da ga privedeš vjeri u Allaha Uzvišenog!*». Međutim, približivši im se Usejd je započeo kontakt povišenim tonom i oštrom prijetnjom, koja nije nagovještavala ništa dobro, pa je izvukavši sablju iz njenih korica, viknuo: «*Šta je vas dvojicu dovelo ovdje da naše slabe zaglupljujete!? Napustite nas, ako želite sebi dobro!!!*».

Mus'ab, r.a., je na ove riječi ostao miran i sasvim blago i ljubazno mu odgovorio: «*Zar nećeš sjesti i ovo saslušati!? Ako te ovo zadovolji – ti, tek onda, prihvati, a ako osjetiš u tome bilo*

mehkoći i kvalitetu?! Znete li da će Sa'dove maramice (u Džennetu) biti i mekše i kvalitetnije!».

U drugoj predaji koju prenosi Džabir, r.a., a koju, također, bilježe Buhari, Muslim, Tirmizi, Ibn Madže, Ahmed i En-Nesai, Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: «*'Atiš se potresao smrću Sa'da b. Mu'aza!*».

Brojni izvori navode da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio izuzetno potresen smrću ovog velikog ashaba, čovjeka radi koga je cijelo pleme prihvatilo islam. (Vidi njegovu biografiju: Ibn 'Abdi-l-Berr, *El-Istī'ab fi esmai-l-ashab*, 2/27-28; Ez-Zehabi, *Sijeru a'lami-n-nebela'*, 1/279-297; Ibn Hadžer, *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe*, 2/37-38 i dr. Faruk Hamade u knjizi: *Fadailu-s-sahabe* Imama Nesaija, str. 119-120).

⁶ Usejd b. el-Hudajr b. Semmak b. 'Atik b. Imru-l-Kajs b. Zejd b. 'Abdi-l-Ešhel el-Ensari el-Ešheli. Jedan od najvećih autoriteta među ensarijama. Ebu Bekr, r.a., nije preferirao, kako navodi El-Vakidi, nikoga od Ensarija ispred Usejda, r.a. Historičari se dvoume u njegovom učestvovanju na Bedru, ali sa sigurnošću tvrde da je učestvovao u Bici na Uhudu i svim drugim koje su se vodile do njegove smrti. Na Uhudu je zadobio čak sedam rana.

Bio je poznat po izvanrednom učenju Kur'ana i izuzetno lijepom glasu. Prenosi se, kako navode Buhari, Muslim i Ahmed u svojim hadiskim zbirkama, da su se meleki spuštali i slušali njegovu milozvučno učenje Kur'ana.

Umro je 20., odnosno 21. god. po Hidžri, u vrijeme hilafeta Omera b. el-Hattaba, r.a., koji mu je i klanjao dženazu. (Vidi njegovu biografiju: Ibn 'Abdi-l-Berr, *El-Istī'ab fi esmai-l-ashab*, 1/53-55; Ez-Zehabi, *Sijeru a'lami-n-nubela'*, 1/340-343; Ibn Hadžer, *El-Isabe ti temjizi-s-sahabe*, 1/49 i dr. Faruk Hamade u *Fadailu-s-sahabe* Imama Nesaija, str. 134-135).

kakvo naspokojstvo i odbojnost, ti, onda, to odbaci i svoju prijetnju do kraja ispuni!».

Usejd je, nakon tako miroljubivog Mus'abovog, r.a., tona, pristao, odložio sablju sa kojom je došao i sjeo kod njih dvojice. Nakon toga, Mus'ab, r.a., je govorio o temeljnim postulatima islama a, nakon toga, proučio odlomke iz poglavlja Ez-Zuhruf. Mus'ab, r.a., prisjećajući se tog događaja, kako navode neki izvori, kaže: *«Primijetili smo, tako nam Allaha, na njegovom izrazu lica simpatije spram islama, prije nego je i progovorio!».* Nakon citiranja kur'anskog teksta, Usejd je oduševljeno uzviknuo: *«Kako je lijep i zadivljujući ovaj govor! Šta treba uraditi kada neko želi prihvatiti ovu vjeru?».* Oni su ga posavjetovali da treba da se okupa, očisti svoju odjeću, izgovori Šehadet i klanja dva rekjata namaza. Na njihov savjet, Usejd im je predložio: *«Iza mene je jedan čovjek. To je Sa'd b. Mu'az. Ukoliko bi on postao musliman, svi pripadnici njegovog naroda bi to učinili i niko mu ne bi oponirao! Poslat ću vam ga istoga momenta.»*

Usejd se uputio ka Sa'du i njegovom narodu, koji su nestrpljivo očekivali ishod njegovog razgovora sa Mus'abom i Es'adom, r.a. Kada ga je Sa'd vidio, dobacio je okupljenim ljudima: *«Usejd nam dolazi sasvim drugačijeg izraza lica, nego što je otišao od nas!».* Nakon Sa'dovog pitanja, šta je učinio sa onom dvojicom da'ija, on mu je odgovorio: *«Obratio sam se oštro onoj dvojici i zaprijetio im da se ne približavaju našoj omladini. Međutim, nisam, uistinu, primijetio ništa loše kod njih. Rekao sam im da se priča da Benu Harise⁷ žele ubiti Es'ada b. Zuraru, ali pošto znaju da im je on tečić, zastidjeli su se!».*

Sa'd je, nakon ovih riječi, ustao rasrđen, uzeo sablju iz Usejdovih ruku i ljutito se uputio ka bunaru. Kada je došao, oštro se obratio Es'adu, r.a., naglasivši mu, da bi upotrijebio protiv njih oružje zbog njihovog negativnog djelovanja na omladinu, samo da nije rodbinskih veza koje njih dvojicu spajaju.

Tada ponovo stupa na scenu Mus'ab, r.a., obraćajući mu se toplo i blago, kao što je učinio i sa Usejdom. Predstavio mu je islam, proučio neke odlomke iz Kur'ana i, prije nego što je Sa'd bilo šta progovorio, primijetili su njegov pristanak i simpatija spram islama. Nakon što su i njemu saopćili uvjete za primanje islama, on se vratio svom narodu, ali sada ne srdit i ljut, već veseo i ozarena lica i obratio im se pitanjem: *«Kako me poznajete, narode*

⁷ Tj. Sa'd b. Mu'az i njegov rod.

moj?!». Svi su odgovorili: «Ti si naš prvak! Najbolji si i najvrijedniji od svih nas!». Sa'd je, na te riječi, odlučno dodao: «Od ovog trenutka zabranjujem bilo kome da mi se obraća, prije nego uzvjeruje u Allaha i Njegovog Poslanika!».

Bilježi se, kako navode najpoznatiji historičari u svojim djelima, da su do kraja dana svi pripadnici njegovog naroda, Benu 'Abdi-l-Ešhel, primili islam.⁸

Analiza njegovog da'vetskog djelovanja

Ako analiziramo ovaj briljantan uspjeh Mus'aba b. 'Umejra, r.a., primijetiti ćemo da on stiže u Medinu kao da'ija bez institucije ili države na koju bi se mogao osloniti i bez ikakvih materijalnih sredstava s kojima bi mogao srca ljudi, dijeleći ih, pridobiti. Osim toga, iza sebe u Mekki je ostavio Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koga njegov narod protjeruje i koji je bio prinuđen, u to vrijeme, otići u Taif da bi tamo djelovao i našao bar neko utočište.

Mus'ab, r.a., dolazi sa onim što ima: on donosi srce ispunjeno kur'anskim ajetima, dušu prožetu Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, uputom i svoju prirodnu nadarenost, mudrost i pronicljivost, što će mu pomoći da postigne zavidan uspjeh među stanovnicima Medine, stoljećima razjedinjene plemenskim i drugim razmiricama i sukobima.

Ovaj trijumfalan uspjeh kakvog je postigao Mus'ab b. 'Umjer, r.a., prevodeći na islam polovinu stanovnika Medine i otvarajući širom vrata dolaska muhadžira iz Mekke u Medinu, nije sigurno nastao slučajno. Otuda, pokušajmo prodrijeti u suštinu njegovog uspjeha i otkriti tajne tog sjajnog rezultata koji nam trasira da'vetske puteve punih četrnaest stoljeća.

Analizirajući njegov da'vetski angažman, dolazimo do sljedećih zaključaka, koji nam u cjelosti osvjetljavaju tajnu njegovog trijumfalnog uspjeha:

1 – Mus'abova, r.a., precizna analiza stanja u Medini. Ta analiza se sastojala u preciznom definiranju i detaljnom

⁸ O ovom događaju pogledaj opširnije: Ibn Hišam, *Es-Siretu-n-nebevijetu*, 2/83-86; Ibn Kesir, *El-Bidaje ve-n-nihaje*, 3/195-201; 'Abdullah b. Muhammed b. 'Abdu-l-Vehhab, *Muhatsaru sireti-r-Resul, sallallahu 'alejhi ve sellem*, str. 205-207; Muhammed Jusuf el- Kandelevi, *Hajatu-s-sahabe*, 1/187-190; El-Mubarekfuri, *Er-Rehiku-l-mahtum*, str. 144-146; *Zapečaćeni džennetski napitak*, 131-132; dr. 'Abdurrahman Ra'fat el-Baša, *Iz života ashaba*, str. 390; šejh Muhammed el-Gazali, *Fikhu-s-sire*, str. 147 i dr. Muhammed Se'id Ramadan el-Buti, *Fikhu-s-sireti-n-nebevijeti*, str. 121-122.

upoznavanju sa društvenim i historijskim okolnostima u Medini, sa prijateljima i neprijateljima islama i muslimana i faktorima koji utječu i na jedne i na druge.

2 – On dolazi kod domaćina – Es'ada b. Zurare, r.a., poznatog i uglednog stanovnika Medine, koji je među prvima primio islam. Zašto? Upravo zbog toga što će pravi da'ija koristiti svaku osobu koja mu može pomoći na planu da'veta, a posebno osobu koja poznaje ljude, njihove navike i aspiracije, kao i mjesta njihova okupljanja, a u, eventualnom, njihovom neprijateljskom odnosu spram njega, pomoći će mu u odbrani života, ugleda i dostojanstva. U ovom konkretnom slučaju, Es'ad, r.a., je bio taj koji je dobro poznavao ljude, njihov status i ugled u društvu, njihovo mjesto okupljanja, kao i način na koji se može odbraniti od njihovog neprijateljstva koje je kulminiralo čak do fizičkog obračuna.

3 – Mus'ab, r.a., ne sjedi u Es'adovoj, r.a., kući, čekajući grupu novopridošlih muslimana da mu tu dođu da ih poučava vjeri ili medinsku omladinu, koji još nisu osjetili slast prave vjere, niti pravi kancelariju, pa čak ni džamiju, već odlazi njima, ulazi u njihove redove i djeluje iznutra.

4 – Njegov mudri postupak da se da'vetski angažira zajedno sa svojim domaćinom – Es'adom, r.a., rezultirao je minimumom maltretiranja od strane Medinjana. Naime, rodbinski odnosi Es'ada i Sa'da, r.a., uveliko su doprinijeli da Mus'ab, r.a., mirno djeluje i da, u tom pogledu, ne doživi velike poteškoće i nesnosna iskušenja.

5 – Obraćanje Sa'da Usejdu da ode do navedene dvojice da'ija i spriječi ih, ako treba i silom, od *«zaglupljivanja njihove omladine»*, na najeklatantniji način ilustrira logiku svih vladara, vlastodržaca i moćnika svijeta, koja je prisutna od faraona koji se pribojavao da Musa, a.s, ne promijeni vjeru njegova naroda pa sve do današnjih silnika i tirana.

6 – Mus'ab, r.a., veoma dobro koristi poznavanje društvenog statusa pojedinih Medinjana i posebno njima poklanja pažnju. On se ponaša kao iskusan ljekar, koji zna u svakom momentu koji lijek, kada i kome će propisati ili kao selektor neke sportske reprezentacije koji zna koja ekipa može donijeti pravi trijumf i pobijediti. Njegovo preferiranje ove dvojice nad drugima i njegova selekcija da baš oni budu njegovi izabranici koji će djelovati na stotine i hiljade drugih je vanredan osjećaj prioriteta, koji danas mnogima nedostaje u njihovim da'vetskim naporima.

7 – Oštra prijetnja od strane Sa'da i Usejda, r.a., na najbolji način ilustrira neprijateljstvo spram onoga što se ne zna. Otuda su

najveći neprijatelji islama, ranije a i danas, upravo oni ljudi koji ne poznaju islam ili imaju sasvim pogrešnu predstavu o njemu. Zar ova dva velikana Medine nisu došli ljuti i srditi na islam i da'ije, a vratili se ozarenih lica i nježnoga srca, nakon što su ga upoznali?!

8 – Ljubazna Mus'abova, r.a., preporuka Usejdu, r.a., a kasnije i Sa'du, r.a., da sjednu i saslušaju ono što iznosi, pa ako im se ne dopadne, da, onda, izvrše svoju prijetnju, na najbolji način pokazuje perfektne da'vetske metode jednog od Vjerovjesnikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, učenika, koje će i rezultirati trijumfalnim uspjehom.

Koliko dobrih i humanih ideja propadne zbog loših metoda, a koliko, opet, loših ideja uspije zahvaljujući vanrednim metodama?!

Ovaj primjer nam eksplicite ukazuje na to da je neophodno za da'iju da upotrijebi kvalitetne i djelotvorne metode. Upravo loš uspjeh današnjih da'ija i kod nas i u svijetu je rezultat odsustva mudrih, savremenih i djelotvornih metoda u prezentiranju istine!

9 – Usejdove, r.a., riječi, da je iza njega «čovjek koji, ako bi prihvatio islam, i njegov narod bi to učinio», najbolja su preporuka današnjim da'ijama, da obilato koriste ovakav način i da usmjere svoj angažman na ljude od intelekta, ugleda, vlasti i časti, kako bi rezultat bio što bolji i efikasniji.

10 – Usejdove, r.a., riječi da će im «istoga momenta poslati Sa'da», otkrivaju nam dva momenta:

- a) Usejd, r.a., se osjećao sretnim prelaskom na islam, pa je želio da taj osjećaj doživi i njegov prijatelj Sa'd, r.a.
- b) On ga ne želi poslati Mus'abu b. 'Umjeru, r.a., zbog toga što on lično ne želi na njega da'vetski djelovati, već naprosto što smatra da Mus'ab, r.a., preciznije poznaje propise islama i ima temeljitije uvide u sve ono što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, govorio i radio. On, dakle, nije fetve izvlačio «iz rukava» i proizvoljno govorio o islamu, kao što se, nažalost, danas dešava kod nekih da'ija, nego je Sa'da, r.a., poslao onome koji ima jaču argumentaciju!

Na kraju

Ako kompariramo mogućnosti kojima je raspolagao Mus'ab b. 'Umjer, r.a., u Medini i mogućnosti muslimana danas, kod nas i u svijetu, primijetit ćemo ogromnu razliku! Mus'ab, r.a., bez materijalne podloge, bez plate i penzije, bez kancelarija i raskošnih

prostorija, bez automobila i drugih konformnih prevoznih sredstava, bez mehanizama koji štite njegovu sigurnost, i uz, kako je prethodno navedeno, prijetnju smrću, prevodi na islam polovinu stanovnika Medine, dok mi danas, konkretno u Bosni i Hercegovini, uz sve mehanizme kojima raspolaže Islamska zajednica, od Sabora, Rijaseta, muftijstava, medžlisa IZ, pa sve do obrazovno-odgojnih institucija i stotine službenika, imama i profesora, nismo u stanju napraviti takav podvig! Zašto? Odgovor potražimo sami!!!

LITERATURA

1. Ibn 'Abdu-l-Berr, Ebu Omer el-Kurtubi: *El-Isti'ab fi esami-l-ashab*, Daru-l-fikr, Bejrut, 1978.
2. Ibn 'Abdu-l-Vehhab, 'Abdullah b. Muhammed: *Muhtesaru siretir-Resul, sallallahu 'alejhi ve sellem*, Mektebetu dari-s-selam, Rijad, 1994.
3. Ahmed b. Hanbel, Ebu 'Abdullah eš-Šejbani: *El-Musned*, El-Mektebu-l-islami, Bejrut, 1983.
4. El-Baša, dr Abdurrahman Ra'fat: *Iz života ashaba*, prijevod: Mirsad Sedić i Sabri Puška, AIO, Zenica, 1997.
5. El-Buhari, Ebu 'Abdullah Muhammed b. Isma'il: *Es-Sahih*, Daru ihjai-t-turasi-l-'arebi, Bejrut (bez god. izdanja).
6. El-Buti, dr. Muhammed Se'id Ramadan el-Buti: *Fikhu-s-sireti-nebevijjeti*, Daru-l-fikr, Damask i Daru-l-fikri-l-mu'asir, Bejrut, 1991.
7. El-Gazali, šejh Muhammed: *Fikhu-s-sire*, Daru-l-kalem, Damask, 1989.
8. Ibn Hadžer, Ahmed b. 'Ali el-Askalani: *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe*, Daru-l-fikr, Bejrut, 1978.
9. Ibn Hišam, Ebu Muhammed el-Himjери: *Poslanikov životopis*, skraćena verzija: Abdusselam Harun, prijevod: Mustafa Prljača, Bemust, Sarajevo, 1998.
10. Ibn Hišam: *Es-Siretu-n-nebevijjetu*, Daru-l-kitabi-l-'arebi, Bejrut, 1987.
11. Ibnu-l-Kajjim el-Dževzije, Šemsuddin ed-Dimiški: *Zadu-l-me'ad fi hed'ji hajri-l-'ibad*, Mu'essesetu-r-risale, Bejrut, 1990.
12. El-Kandehlevi, šejh Muhammed Jusuf: *Hajatu-s-sahabe*, Daru-l-kalem, Damask, 1993.
13. Ibn Kesir, Hafiz Ebu-l-Fida' Isma'il ed-Dimiški: *El-Bidaje ve-n-nihaje*, Daru-l-hadis, Kairo, 1994.

14. Kutb, Muhammed 'Ali: *Sa'd b. Mu'az, radijellahu 'anhu*, El-Muhataru-l-islami, Kairo. (bez godine izdanja.)
15. Ibn Madže, Ebu 'Abdullah Muhammed b. Jezid el-Kazvini: *Es-Sunen*, Daru-l-hadis, Kairo, 1994.
16. El-Mubarekfuri, Safijurrahman: *Er-Rehiku-l-mahtum*, Mektebetu dari-s-selam, Rijad, 1994.
17. El-Mubarekfuri, Safijurrahman: *Zapečaćeni džennetski napitak*, prijevod: Subhija Hadžimjelić-Skenderović, Visoki saudijski komitet za pomoć narodu BiH, Sarajevo, 2000.
18. Muslim, Ebu-l-Husejn el-Kušejri en-Nejsaburi: *Es-Sahih*, Daru-l-hadis, Kairo, 1991.
19. En-Nesai, Ahmed b. Šu'ajb: *Fadailu-s-sahabe*, obrada i komentar: dr. Faruk Hamade, Daru-s-sekafe, Kazablanka, Maroko, 1984.
20. Es-Siba'i, dr. Mustafa: *Poslanikov životni put – pouke i poruke*, prijevod: Ahmet Alibašić (bez izdavača, mjesta i godine izdanja).
21. Et-Tirmizi, Ebu 'Isa Muhammed b. 'Isa: *Es-Sunen*, Daru-l-kutubi-l'ilmijje, Bejrut, 1987.
22. Ez-Zehebi, Šemsuddin: *Sijeru a'lami-n-nubela'*, Mu'essesetu-r-risale, Bejrut, 1996.

مصعب بن عمير أول سفير للدعوة في الإسلام خلاصة البحث

كان مصعب بن عمير، رضي الله عنه، من أبرز صحابة الرسول، صلي الله عليه وسلم. أسلم مبكرا وسخر للإسلام جميع طاقاته المادية والمعنوية. وكان والداه يمنعونه من المتع والملذات التي كان ينعم بها عندهم قبل الإسلام حتى منعه من الطعام والشراب الفاخر، ولكنه بقي مخلصا لدينه راسخا في إيمانه وضرب مثلا للشباب كيف أن صاحب مبدأ يقدم مبداه على مصالحه الدنيوية.

أصبحت أساليب الدعوة التي استخدمها مصعب بن عمير، رضي الله عنه، أمثلة واقعية تضيء طريق الدعوة للأجيال القادمة. استطاع مصعب، رضي الله عنه، بفراسته الإيمانية أن يوفق في اختيار شخصين من أكثر الشخصيات تأثيرا في المجتمع المدني وينجح معهما في إسلامهما، مهد بذلك الطريق إلى إسلام نصف سكان المدينة ووفر مناخا مناسبا لاستقبال المهاجرين من مكة التي بقي أهلها على وثنيتهن، فأصبحت المدينة محضن الإسلام الأول، ونشأ فيه ذاك الجيل الفريد الذي كون بيضة الإسلام الأولى.

وكان لهذا السفير الأول في الإسلام إسهاما كبيرا في تكوين أول مجتمع إسلامي وإقامة جيشه ودولته.

نحن نستطيع بدراستنا لتلك الأساليب التي تعلمها مصعب، رضي الله عنه، في مدرسة الرسول، صلي الله عليه وسلم، أن نستلهم العبر التي ستساعدنا في عرض الإسلام في هذا العصر إلى من يبحث عن الحق بالشكل الجذاب الذي سيجعلهم يدركون الحقيقة.

MUS'AB B. 'UMEJR, R.A. – THE FIRST AMBASSADOR OF DA'WA IN ISLAM

Summary

Mus'ab b. 'Umejr, r.a. was one of the most diligent students of Allah's Prophet, Muhammed s.a.w.s. He embraced Islam in his early years and wove into it all of his physical and spiritual strength. Even though his parents had mistreated him because of his devotion to Islam, by depriving him of food, drink and clothing, he remained steadfast on his path of truth and became an example to other young men on how to fight for ideals, which surpass the mundane life and its needs.

The methods he used in his da'wa became the paradigm for all future generations. Namely, using his discerning selection he converted two key men in Medina and by doing so, made it possible for half of the population of this city to embrace Islam, but he also made way for a normal arrival of muhajeers from the idolatrous Mecca into the city of Medina which was to become a nucleus from which a new, united and a unique generation of Muslims emerged – the likes of which would never emerge again until the Day of Judgement.

This first ambassador of da'wa, whom Allah's Prophet s.a.w.s. had sent to teach the first Muslims of Medina the recitation of Qur'an and the fundamental postulates of Islam, had very much contributed to the formation of the first Islamic community, military and state.

The analysis of his perfect methods, learned in the school of Muhammed s.a.w.s., will greatly contribute to our attempts to present Islam and affirm it in such a way so as to bring it nearer and make it more receptive to those who are longing for the truth and wish to, one day, recognise it.